

Školní preventivní strategie Wichterlova gymnázia na roky 2019-2027

Zpracovala:
Mgr. Martina Černá

1. Úvod

Školní preventivní strategie je dlouhodobým preventivním programem pro školy a školská zařízení a je součástí školního vzdělávacího programu, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu.

Jsou definovány povinnosti škol při zajištění bezpečnosti žáků, jsou vymezeny kompetence.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, je základním legislativním dokumentem, který upravuje oblast primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních, zejména tím, že ukládá povinnost vytvářet podmínky pro zdravý vývoj dětí, žáků a studentů a pro předcházení vzniku rizikového chování (zejména § 29).

Do školského zákona byly v roce 2017 doplněny § 22a a 22b upravující práva a povinnosti pedagogických pracovníků a dále § 31 školského zákona o postupu v případě zvláště závažných porušení povinností stanovených zákonem. Cílem nové právní úpravy je mimo jiné reagovat na některé situace spojené s násilím a šikanou ve školách. Nová právní úprava by tak měla zajistit lepší ochranu nejen žáků samotných před fyzickými a psychickými útoky, ale také zlepšit ochranu pedagogických pracovníků.

Prováděcím předpisem tohoto zákona je vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů. Tento právní předpis je klíčový, jelikož vymezuje základ systému školské prevence, definuje kompetence aktérů primární prevence (školní metodik prevence a metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně), ukládá školám za povinnost zpracovávat a uskutečňovat preventivní program školy a stanovuje rozsah a standardní činnosti školských poradenských zařízení.

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů se zabývá problematikou dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (ve vztahu k primární prevenci zejména oblast sociálního znevýhodnění).

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, která v § 2 přímo stanovuje, že školská zařízení pro zájmové vzdělávání uskutečňují zájmové vzdělávání i formou činností vedoucích k prevenci rizikového chování dětí, žáků, studentů. V roce 2016 byla novelizována vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, která specifikovala roli, kompetence a povinnosti školy, školních metodiků prevence a metodiků prevence v pedagogicko-psychologických poradnách v oblasti primární prevence rizikového chování.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů stanovuje pozici metodika prevence v pedagogicko-psychologické poradně. V prováděcím předpise, tedy ve vyhlášce č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání

pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů, jsou stanoveny nezbytné kvalifikační předpoklady pro výkon specializované činnosti školního metodika prevence. Dalším důležitým prováděcím předpisem je Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímé pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.

Na období 2019-2021 zůstává hlavní prioritou Národní strategie primární prevence rizikového chování na období 2019-2027 zabezpečit adekvátní podmínky pro výkon činnosti školních metodiků prevence, a to zejména prostřednictvím navýšení specializačního příplatku, případně snížením přímé pedagogické činnosti školních metodiků prevence.

Zákon č. 109/2002 Sb., o zařízeních ústavní výchovy, ochranné výchovy a zařízeních preventivně výchovně péče, ve znění pozdějších předpisů, upravuje oblast preventivně výchovně péče. Do analýzy stávajícího právního rámce primární prevence rizikového chování je nutné zahrnout i analýzu tohoto zákona, zejména pak se zaměřením na střediska výchovně péče, jež mají naplňovat svou preventivně-výchovnou funkci.

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, byl v roce 2017 nahrazen zákonem č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Zákon obsahuje opatření týkající se také škol a školských zařízení, kterým i nadále zůstává konzumace alkoholických nápojů a užívání tabákových výrobků ve vnějších i vnitřních prostorách všech typů škol a školských zařízení zakázána.

V § 18 odst. 1 písm. f) zákona č. 65/2017 Sb. je dále stanoven zákaz vstupu a zdržování se ve školách a školských zařízeních osobě, která je zjevně pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky a je ve stavu, v němž ohrožuje sebe nebo jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek. Tato právní úprava se mimo jiné zabývá i testováním dětí - žáků na přítomnost návykových látek. Vyplývá z ní, že pedagogický pracovník není definován jako osoba pověřená k testování žáků. V zákoně je uvedena pouze osoba pověřená kontrolou osob podle jiného právního předpisu.

2. Charakteristika školy

2. 1. Charakteristika školy

Wichterlovo gymnázium na ulici Čs. exilu v Ostravě-Porubě je nejstarší a největší porubské gymnázium. V současné době studuje na gymnáziu celkem asi 600 studentů ve 20 třídách se všeobecným zaměřením. Z toho je 8 tříd čtyřletého studia a 12 tříd osmiletého studia. Wichterlovo gymnázium je všeobecné gymnázium, jehož hlavním vzdělávacím cílem je kvalitní příprava studentů na studium na vysokých školách. Škola, při které je ustavena školská rada, studentský senát a spolek Okna. Škola, která pořádá lyžařské, sportovní a adaptační kurzy. Prioritou školy je příznivé klima, příznivé a přátelské vztahy mezi studenty a učiteli i mezi studenty navzájem.

2. 2. Charakteristika studentů

Studenti Wichterlova gymnázia jsou ve věku od 12 do 19 let. Velká část studentů je přímo z Poruby, část z jiných ostravských čtvrtí a zbytek z vesnic v okolí Ostravy. Naši studenti pocházejí z rodin z různých sociálních prostředí.

3. Cíl prevence

Cílem prevence sociálně-patologických jevů je vytvořit ve škole takové prostředí, aby se minimalizoval výskyt sociálně-patologických jevů jak u jednotlivců, tak i skupin.

3. 1. Dlouhodobé cíle

Dlouhodobé cíle jsou zaměřeny na chování studentů a jsou to zejména: vést studenty ke zdravému životnímu stylu, udržovat harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity)

- vést studenty k ochraně zdraví, budovat postoje k odmítání alkoholu, cigaret a dalších omamných návykových látek
- vést studenty k obraně proti manipulaci, učit je způsoby odmítání, vést je k odmítání závadových vrstevnických skupin a part
- vést studenty k postojům proti rasismu, antisemitismu a xenofobii
- vybírat efektivní programy primární prevence, podporovat vlastní aktivitu studentů

3. 2. Střednědobé cíle

- zaměřené na studenty:

- podpora vlastních aktivit studentů
- vytváření zdravých vztahů v kolektivu
- vytváření zdravých vztahů student - třídní učitel (ostatní pedagogové)
- spolupráce s externími odborníky a organizacemi

- zaměřené na rodiče:

- získávat rodiče pro spolupráci se školou (třídní učitelé)
- informovat rodiče průběžně o činnosti školy, akcích, dát jim možnost zpětné vazby (třídní učitelé)
- informovat rodiče o plánu primární prevence na škole (třídní učitelé)

- zaměřené na pedagogy:

- zajistit další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence sociálně-patologických jevů
- pravidelně informovat o výskytu sociálně-patologických jevů na škole
- naučit rozpoznávat nezdravé vztahy v kolektivu

4. Výskyt sociálně-patologických jevů v posledních letech

V posledních letech byl výskyt sociálně-patologických jevů na naší škole spíše výjimečný. Byly řešeny pouze jednotlivé případy zneužívání návykových látek a spíše preventivně náznaky narušených vztahů ve třídních kolektivech.

V poslední době jen mírně vzrostl počet neomluvených hodin, i tato problematika je však záležitostí jednotlivců.

4.1. Vymezení sociálně-patologických jevů

- Násilí a šikanování, kyberšikana
- Záškoláctví
- Kriminalita, delikvence, vandalismus a jiné formy násilného chování
- Xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus
- Užívání návykových látek (včetně opomíjeného alkoholu, kouření, medikamentů)
- Netolismus (virtuální drogy) – počítače, televize, video
- Gambling (patologické hráčství)
- Divácké násilí
- Komerční sexuální zneužívání
- Syndrom týraných a zneužívaných dětí

- Sekty a sociálně patologická náboženská hnutí
- Ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže

4. 2. Okruhy prevence, metody a formy

- **šikana, kyberšikana a špatné vztahy v kolektivu** – adaptační kurzy, přednáška pro rodiče, proškolení pedagogů, interaktivní hodiny ve výuce, pravidelné besedy (studenti 1. a 2. ročníků, nižšího gymnázia)
- **záškoláctví** – důslednost při omlouvání absence, přednáška pro rodiče, proškolení pedagogů
- **rasismus, xenofobie** – pozitivní sociální zkušenost s jinými etniky, proškolení pedagogů, návštěvy besed, jednorázové akce s touto tematikou
- **vandalismus** – důslednost ve výchovně vzdělávacím procesu školy, besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **kriminalita, delikvence** – důslednost ve výchovně vzdělávacím procesu školy, besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce
- **drogové závislosti** – přednáška pro rodiče, proškolení pedagogů, besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, besedy, informace ve výuce (Občanská nauka, Biologie, Základy společenských věd, Chemie aj.)
- **sex, HIV/AIDS** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, pravidelné akce pořádané k problematice HIV, každoroční besedy pro dospívající dívky, sexuální výchova v rámci výuky
- **náboženský extremismus** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, v rámci výuky (Základy společenských věd)
- **netolismus** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, proškolení pedagogů,
- **gambling** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, proškolení pedagogů
- **domácí násilí** – proškolení pedagogů
- **týraní a zneužívání dětí** – proškolení pedagogů
- **ohrožování mravní výchovy mládeže** – proškolení pedagogů
- **poruchy příjmu potravy a sebepoškození** – besedy s odborníky, interaktivní hodiny ve výuce, proškolení pedagogů

5. Personální zajištění prevence

- ŠMP – metodicky vede a koordinuje prevenci na škole, realizuje preventivní aktivity, aktualizuje nástěnku
- VP – intenzivně spolupracuje na realizaci preventivních aktivit
- ŘŠ – vytváří materiální, personální, časové a další podmínky pro realizaci preventivních aktivit
- TU - spolupracují na realizaci preventivních aktivit
- odborné instituce (PPP, Nebud' oběť, Městská policie...) spolupracují na realizaci preventivních aktivit
- volnočasové, sportovní a kulturní organizace - spolupracují na volnočasových aktivitách

6. Realizace prevence sociálně-patologických jevů

6.1. Nižší gymnázium (primy – kvarty)

- prevence ve výuce (Občanská výchova, Biologie, Chemie, jazyky)
- pravidelné návštěvy PPP - zaměřeno na vytváření zdravých vztahů v kolektivu, prevenci šikany a dalších sociálně-patologických jevů
- besedy a hry se studenty v rámci tzv. projektových dnů (školní metodik prevence, třídní učitel, výchovný poradce)

6. 2. Vyšší gymnázium

- prevence ve výuce (Základy společenských věd, Biologie, Chemie, Dějepis, jazyky)
- pravidelné návštěvy PPP (1. a 2. ročníky, kvinta, sexta)- zaměřeno na vytváření zdravých vztahů v kolektivu, prevenci šikany a dalších sociálně-patologických jevů
- besedy s odborníky
- přednášky institucí zaměřených na sociálně-patologické jevy

7. Sociální síť spolupracujících organizací

- PPP Ostrava
- DÚ Ostrava
- Městská Policie
- Policie ČR
- ÚMOB – OSPOD
- Krizové centrum pro děti a rodinu
- Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy
- Probační a mediační služba ČR
- Linka důvěry
- Charita
- Diakonie
- Fond ohrožených dětí
- Bílý kruh bezpečí
- Nebud' obět'
- lékaři (pediatři, psychiatři)

V Ostravě-Porubě
Září 2019